

Előfizetési díj:

Negyedévre ...	1 frt
Félévre ...	2 frt
Egész évre ...	4 frt
Egyes szám 20 kr.	

Megjelen havonként
kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség:
IX., Kinizsi-utca
23. sz. I. emelet.

Kiadóhivatal:
József-körút 43. szám.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egyes.,
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsztmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.,
Lévai Torna- és Vivó-Egylet,
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,
Lőcsei Vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Úszó-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivó-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Ényedi Korcsolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
Ó-Becsei Kerékpár-Egyes.,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pozsonyi Hajós-Egylet,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátoraljaihelyi Korcs.-Egylet,
Selmeczi Akad. Athléta Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. köre,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,

Szabadkai Torna-Egylet,
Szarvasi Korcsolyázó-Kör,
Sz. tmár-Németi torna és vivó-egyl.,
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletika Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli Korcs.- és Hajós-Egylet,
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zombolyai Athletikai Club,

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

A tanulók úszása.

Minden évben olvashatjuk a szomorú jelentéseket, hogy itt meg itt hány úszni nem tudó tanuló fulladt bele a vízbe. Az idén is megtörténtek a szerencsétlenségek, melyeket a napi lapok azzal a dorgálással bocsátottak világgá, hogy mit ér a testgyakorlati oktatás, ha az életre való ügyeségeket sem tanítja meg a tanulóknak. Egészében nem érdemli meg az iskola a dorgálást, mert végre is minden iskola minden tanítványát nehezen tudná megtanítani úszni. De viszont valamit mégis tehetne az iskola is, hogy ez egészséges és szükséges testgyakorlatot minél több tanuló sajátíthassa el.

Igen szép példát mutat pár kereskedelmi iskolánk abból a szempontból, hogy a kötelességen felül vállalt munkásság mily áldásos lehet. Ez iskoláknak túlságosan sok végezni valója van a három évi tanfolyamon, az osztályok heti óraszámára 33—35, a tanulókat túlszűfölik a házi feladatokkal; és mégis több iskola önként vállalkozott a tornaoktatásra is. Az eredmény pedig ez iskolák testi nevelésénél valóban igen szép. Ugyhát nem tehetné-e meg a középiskola, hogy módjával vállalkoznék a tanulók úszástanítására.

Hallom mindjárt az ellenvetést, hogy erre sem helye, sem ideje, sem pénze nincs az iskolának. Mindene van csak akarni kell! Nem mondom én, hogy mindjárt uszodát csináljanak a tanulóknak, de a hol van, ott vegyék igénybe. A pénz látszik a legnagyobb akadálnak. Igen, mert nálunk mindenki ingyen akarja fiát taníttatni, sőt megvárja, hogy ezért még neki fizessenek. Nálunk pedig az okta-

tás nem drága. Az úszás tanítása is csak úgy kerül sokba, ha egyesek tanulják. Próbálja meg valamelyik iskola, hogy 300 tanulóját akarja úszni taníttatni, meglátja, egyre mily csekélység fog esni. Aztán csak az első évben lesz ennyi tanítani való; később évenként 30—40 tanuló kell már csak úszni tanítani.

De mindjárt kezdetben úgy kellene a dolgot valamelyik jól vezetett iskolánknak megkezdeni, hogy a kikötött úszás-tanítási díjat minden jó módú úszni nem tudó tanuló fizesse be az év elején. Mert önként vállalkozás útján nem fog menni a dolog.

Az igaz, hogy ritka év, melyben már júniusban alkalmas legyen az időjárás a folyamokban való fürdésre, de a tanulók legtöbbször 10—12-szeri próbára már annyira viszi, hogy tovább már maga is megtanul jól úszni. De úgy lehet és kell az uszodákkal a szerződést megkötni, hogy a tanuló a szünetben is tanulhasson. Aztán nálunk szeptemberben is szép idők szoktak lenni, tehát az évad-jegy ekkorra is érvényes lesz.

A családokra általában nem lehet e dolgot bízni, mert nálunk a testnevelésnek nincs a családban tradíciója; nálunk az apa sem tud úszni; nekünk az iskola útján még a családokat is sokra kell tanítanunk.

Jól mondotta miniszterünk: «A mai iskola nem nevel az életre!» A testgyakorlatra is igaz ez őszinte szó. Eddig kiczirkalmazott nevelési tornarendszerünk félt az élettől, míg nem a reform sok helyes magot ültetett az élet mozgásából az iskolai testgyakorlatokba. De csak akkor lesz életre

nevelő az iskolai tornázás, ha jární, futni, mászni, ugorni, dobni, úszni tanítja meg a gyermekeket.

L. N.

A bpesti ref. gymn. ifjúsági labdarúgó-játék egyesületének ez évi működéséről.

Intézetünk az 1899—1900-iki iskolai évben egy új ifjúsági egyesülettel gyarapodott, melynek célja, a többiekétől eltérőleg, nem az ész és szív harmonikus egységének istápolása, hanem azok lakóhelyének, a testnek fejlesztése.

Egyletünk ez év november 22-én alakult Porzsolt Jenő tanár úr kezdeményezésére. Nálunk nem volt ott honos a más ifjúsági egyletekkel való mérkőzés, mert mi kizártuk működésünk köréből a versenyt, a vizályt, a dicsőség vágyát, mi csak egymás között küzdöttünk szombatunkint a Népliget mellett lévő katonai gyakorló-téren, mindannyiszor Porzsolt Jenő tanár-elnök úr felügyelete mellett; sohasem a dicsőségért versenyeztünk, még a nyilvános júniálisi versenyen sem, célunk mindig a gyakorlati ügyesség elsajátítása volt.

Nem csekély dicsőségére szolgál egyletünknek fegyelmezettsége, melyet fényesen bebizonyít azon körülmény, hogy semminemű testi sérülést nem szenvedett egy tagtársunk sem, a mi valóban ritkaságszámba megy ilyféle egyleteknél.

Nemcsak az idegen „football“-t kultiváltuk, hanem a régi, örökszép magyar labda-játékokat is, melyeket már-már feledésbe juttattak a hazai egyesületek.

Legszorgalmasabb játszóinkat e helyütt felemlítjük, hogy buzduljanak s ne lankadjon méltó elismerést érdemlő igyekezetük Ezek: Deák Imre, Vincze Károly, Pick Hugó, Szaszovszky Ottó, Szathmáry Gábor, Kacsó Lajos, Róth József, Seeman Dezső, Istvánffy József, Schik Jenő és K. Tóth Kálmán.

Statisztikai adatok.

Az egyesületnek volt 85 tagja; ebből tisztségviselő 13, és pedig:

Főkapitány: Kacsó Lajos
Pénztáros: Szaszovszky Ottó
Jegyző: Lövensohn Sándor
Ellenőr: Izsák Gyula
Gondnok: Deák Imre

Kapitányok: Illyés Zsolt, Bokross István, Nemessy Sándor, Kabók Ferencz.

Hadnagyok: Kovách László, Róth József, Istvánffy József, Vincze Károly.

Az egyesület vagyona:

A) Pénztári állapot.

Bevétel: 71:36 kor., kiadás: 53:04 kor. Tiszta vagyon: 18 kor. 32 fillér.

B) Lettár:

2 labdarúgó-kapu érték 8 kor. — fillér
1 drb kapufélfá „ 1 „ 60 „

4 drb határvászló	érték	4 kor. — fillér
1 „ labda-felfújó	„	5 „ — „
2 „ kótyalabda	„	8 „ 60 „
1 „ új labda	„	8 „ — „
5 „ használt bőr-labda	„	6 „ — „
5 „ régi gummi-hólyag	„	8 „ — „
12 m.-es czélzsinór	„	— „ 60 „
1 drb fűző tű	„	— „ 60 „
8 „ kiütő-fa	„	2 „ — „

Összeg: 52 kor 40 fillér

Gyűlések:

Tartott az egyesület a lefolyt évben 1 alakuló-, 1 köz- és 4 kapitányi- s egy évváró-ülést.

Végül nem fejezhetjük be e jelentést a nélkül, hogy kifejezést ne adjunk ama óhajunknak, vajha egyesületünk erkölcsileg és anyagilag mind jobban-jobban gazdagodva, közeledjék céljához, hogy iskolánk felsőbb osztályú minden tanulója a játékokban erőt és üdülést szerezzen.

Kacsó Lajos,
főkapitány.

A soproni áll. főreáliskola tornaversenye.

A magyarországi tornaszegyesületek szövetsége által Sopron szab. kir. városában 1900. június 3. és 4-én rendezett szövetségi 6-ik országos tornaünnepélyen a szövetség meghívása folytán a soproni középiskolák felsőbb osztályainak tanulói is részt vettek.

Az ifjúsági verseny, melyen a soproni m. kir. áll. főreáliskola 78 tanulója vett részt, június 4-én délután 3—6 óráig tartott; az áll. főreáliskola tanulói részt vettek testületileg az előre megállapított szabad gyakorlatok bemutatásában, továbbá minden egyes versenynél 2—2 tanuló vett részt és ezek közül Boór Nándor IV. oszt. tanuló a nyujtón I. díjat nyert, ugyancsak a nyujtón végzett gyakorlataiért Schummel János V. oszt. tanuló dicséretben részesült, végre a 150 m-es síkfutásnál Koch Gyula VI. oszt. tanuló másodiknak érkezvén be, dicséző elismerésben részesült.

* * *

Az intézet tornavizsgáját és vele egybekötve a nmlt. vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszteriumnak 23.614/1900. sz. rendelete alapján előirt házi versenyét június hó 25-én délután az iskola játékterén tartotta meg.

A versenyen részt vett az intézet összes ifjúsága. A vizsga, illetve a verseny a következő sorrendben folyt le:

1. Szabadgyakorlatok I—VII. osztály tanulói által bemutatva.
2. Mintacsapattornázás a korláton és lovon.
3. Rugó labdajáték. Nyert Schneider Ferencz VI. o. t. csapata a következő tagokkal: Firnberg Salamon VII. o., Bruckner Nándor, Hacker Lajos, Kemenes Géza, Rozi-nek Arthur, Ruzicska Sándor VI. o., Gruber Gyula, Krug Adolf, Lenk Sándor V. o. és Koschatzky Lipót IV. o. tanulók.

4. Versenyek: a) Magas ugrás. A VII. és VIII. osztályból nyert Manninger Sándor VII. o. t., az V. és VI. osztályból Bruckner Nándor VI. o. t.

b) Távol ugrás: a VII. és VIII. osztályból nyert Renczes József VIII. o. t., az V. és VI. osztályból Bruckner Nándor VI. o. t.

c) Távol magas ugrás: a VII. és VIII. osztályból nyert Renczes József VIII. o. t., az V. és VI. osztályból Bruckner Nándor VI. o. t.

d) Síkverseny: 150 m. távolságra a VII. és VIII. oszt., nyert Mayer Géza VIII. o. t.; 120 m. távolságra az V. és VI. oszt., nyert Koch Gyula VI. o. t.; 100 m. távolságra a III. és IV. o. t., nyertek: Kohn Gyula, Pollák Henrik IV. o. és Geiringer Zsigmond, Gergely József III. o. tanulók; 80 m. távolságra a II. oszt., nyertek: Krug Tófor, Láng Károly és Proházka Arthur; 60 m. távolságra az I. oszt., nyertek: Danzer Jenő, Fennesz József, Gerhardt Ottó I. A) o. és Babits Rezső, Holzinger Kornél, Schummel Rezső I. B) o. tanulók.

A Wallner Ignác dr. igazgató vezetése alatt levő intézetben a tornát Török Mihály és dr. Vinota Gyula tanítják.

A discus és annak dobásáról.*)

(Három képpel.)

A *discus* lencse alakú, kemény fából esztergályozott korong, mely oldalain rézlemezzel van bevonva. Köröskörül pedig vasabroncs veszi körül. Súlya 2 kg.

Különösen a görögöknél játszott a discusdobás nagy szerepet. Az athéni versenyeknél csak az vehetett részt, a ki a discust 25 m. távolságra tudta eldobni. A görögök leghíresebb discusdobója Paraskevopulos volt, a ki különösen azzal tűnt ki, hogy utánozhatatlan szép testtartással végezte a discusdobást. Híres discusdobó volt a kopenhágai Jansen is.

A discus dobása egy négyszögletű faállványról történik, melynek felülete $2\frac{1}{2}$ m², magassága pedig körülbelül 6 cm. Ezt az állványt a görögök „balbis“-nak nevezték.

A discus dobására vonatkozó szabályok, melyek az ismeretes görög „Myron“ szobor alapján készültek, a következőkben adják meg a tudnivalókat.

1. A discusdobó a fából készült dobogóra lép. A jobb láb ekkor 10–15 cm. távolságban van a bal láb mögött. (Lábtól-lábig mérve.)

2. A jobb kézzel a discust körülbelül vállmagasságig felemeli, mialatt a bal kéz segítségére van. (Lásd az 1. ábrát.) Segítségére van pedig azért, mert a discust a jobb kéz csak az ujjperczekkel tartja, a hüvelykujj pedig külső oldalához lapul.

Most a jobb kar hirtelen hátralendül, miáltal a törzs annyira előre hajlik, hogy a bal kar a jobb térd alá jön. Egyszersmind a bal láb is a hátralendülés következtében

a jobb láb mögé kerül, még pedig úgy, hogy annak csak a lábujj hegye érinti a földet. Az egész testsúly most a jobb lábon nyugszik. (Lásd a 2. ábrát.)

1. ábra.

3. A discus most körülbelül vállmagasságban van a test mögött, a dobó szemei pedig a discusra szegezték. Ekkor a discus egy hirtelen előrelendüléssel elhajít-

2. ábra.

tatik. A test e közben kiegyenesedik és a bal láb támadó állásba lép a jobb láb elé. (Lásd a 3. ábrát.)

A görögök azonban ezenkívül még a myrondobást is gyakorolták. Ez csak annyiban különbözik az előbb

*) Mutatvány a szerzőnek „Torna-zsebkönyv“ című művének közelebb megjelenő 4-ik kiadásából. Az ábrák magát a szerzőt tüntetik fel. — Szerk.

leírt módtól, hogy az eldobásnál a bal láb nem a jobb láb elé kerül, hanem a jobb láb mögött marad.

I. Az amerikai Carret-Princeton 29:15 m.

II. A görög Pureskevopulos — Athénben — 28:95 métert dobott.

Oheroly János.

3. ábra.

Nemzetközi tornaünnepély Párisban.

Páris, júl. 29—30.

A tornavilág bajnokság hangzatos címe ezúttal először került döntésre, és pedig Párisban a Vincenesi pálya belső területén. Nagyarányu ünnepség óriási közönséget vonzott ki a versenytérre, hogy gyönyörködhessek ama plastikus és szép mutatványokban, a mit a világ minden részéről összesereglett tornászok bemutatnak. Ezenkívül vonzotta a közönséget az a szinte biztos tudattá lett reménység, hogy a testneveléssel kapcsolatos versenyek közt éppen ez alkalommal fog felragyogni a francia nemzeti „gloire” fénye és mondhatjuk, hogy minden igazságos szemlélő előtt fel is ragyogott az a dicsfény és a francia tornászati tudás mellett eltörpült a világ összes nemzeteinek, köztük a nagyra tartott németnek és svájczinak képessége.

A verseny maga reggel 6 órakor kezdődött 260 nevező közül 151 állott ki a versenyre, 14-es csoportokba osztottak bennünket és mindegyik csoport külön hármas bíróság előtt végezte mutatványait. A szereket verseny előtt senkinek megérintenie sem volt szabad és a szabadon választott gyakorlatokat is más szeren kellett végezni, mint a kötelezőket. A verseny rendezése a maga nemében páratlan volt, ugyanilyenek mondhatom a bírákat, a kik az osztályozásban ideálisan igazságosak voltak. Tanulságosnak mondhatom az osztályozásnál követett eljárást, ugyanis minden versenyző könyvecskét kapott, melynek rubrikáiba a gyakorlat végzése után rögtön beírták az osztályzatot és a lapnak egyik részét a versenyző kapta, másik része pedig az illető szer bírójánál maradt. Ebből is látható, hogy mennyi rendszeretettel és mily fokú pártatlansággal jártak el a francziák. Általában mondhatom az egész versenyről — értve úgy a rendezést

mint a bemutatott munkát — hogy ehhez hasonlóról nekünk itthon fogalmunk sincs és maguk a német és svájcz jelen volt tornászok is kijelentették, hogy nem hitték volna, miszerint a francziák erre képesek.

A versenygyakorlatok, különösen a francziáké, igen magas nivon állottak és rendes volt minden gyakorlatban a saltó előre, hátra vagy a kettős saltó nyujton és korláton egyaránt. A partergymnastika, a gyűrűhintagyakorlatok olyanok voltak, melyekről nekünk csak halvány sejtelmünk van.

Biráink a szó-szoros értelmében szakértők voltak és nem egy ősz bíró szégyenitette meg a versenyzőket a szünetekben bemutatott gyakorlataival, mi versenyzők szinte hinni nem akartunk szemünknek, alig hiszem, hogy gyakorlatát utána tudtuk volna csinálni.

Az első tíz versenyző közt 7 volt franczia, 1 olasz és 2 lengyel; a további helyezésekben is domináltak a francziák, elvéve itt ott akadt egy idegen nemzetiségű. Ebből az eredményből bizonyos sovínimus látszik ki, pedig igazán nem volt, a francziák fölénye szembeötlő volt és ha erre nem voltak a nagy világon elkészülve, az csak annak tudható be, hogy nem ismerték őket.

A francia versenyzőkön kívül összegyűltek a versenyen a legkülönbélebb nemzetek legjobbjai, volt ott svájcz, német, olasz, amerikai, angol, lengyel, cseh, stb. Ilyen körülmények közt már a kezdetnél lemondtam arról, hogy szerepet játszak a végeredményben első közt és velem együtt lemondtak erről a többi idegen államok kiküldöttei is a francziákkal szemben nem lehetett a versenyt komolyan felvenni. Összes törekvésem oda irányult, hogy a 65%-kal díjazottak közé bejussak és ezt sikerült is elérnem. Hogy ez nem volt könnyű dolog, annak bizonyosságául felhozom, hogy a jelen volt 12 német tornász közül alig egy kettő jutott ehhez a dicsőséghez és a vert mezőnyben, a kik semmit sem nyertek volt az egyik atheni győztes, Flatov, is.

A távolugrásban első lettem 53 cm. ugrással, a min atletatársaim talán mosolyogni fognak, de bajos többet ugrani, ha az embernek leérkezés után guggoló helyzetben, feszesen előre nyujtott karokkal kell mozdulatlanul maradni, ha nem akarja, hogy diszkvalifikálják ugrását, pedig azt javítani sem lehetett, mert minden versenyzőnek csak egy ugrása volt, 151 válogatott tornász közt valamiben első lettem, ez az eredmény engem kielégít többre sohasem vágytam.

Katona honfitársam szintén részt vett a versenyen és nagyon jól tartotta magát az első napon a szereken és bár atletikai gyakorlatokban gyenge volt, az első nap 105 pontot ért el. A lóatugrással keze csuklóban megrándult és ezért nem vehetett részt a második nap küzdelmeiben.

Hogy mindenről megemlékezzek, fel kell említenem a katonaiskolai növendékek szabadgyakorlatát, melyet a legnagyobb pontossággal vezényszó nélkül végeztek. Erre a németek is elismerték, hogy hasonlót még nem láttak. A minél nagyobb dicséret a francziákat nem érthette. A németek nyilatkozatai után kíváncsi vagyok a német szaklapok cikkeire, vajjon ott is oly őszintén fognak-e nyilatkozni, mint a pillanatnyi behatás alatt a Párisban résztvevő német tornászok. Hazaérkezésem után részletesebben fogok még a párisi tapasztalatokkal a „Sp. V.” hasábjain foglalkozni, addig is a t. olvasók szives elnézésére számítok.

(*S. V.*)

Kerékpár-játékok.

Hogy a kerékpározás hasznos, ebben ma már alig egy-két elfoglalt ember tud talán még kételkedni, de hogy

hasznos volta mellett rendkívül élvezetes sport is, az napról-napra mindinkább ténynyé válik. Nekünk, erdélyieknek, oly élvezeteket nyújt, a minőket talán csak Svájc nyújthat az ő kerékpárosainak, mert hiszen nagyobb élvezetet, mint egy remek vidék jól gondozott, őserdőkkel szegélyezett és illatos rétek közé kigyóú utain végig száguldozni, aligha lehet képzelni. Nem úgy van ez Angolországban, a hol a kerékpározás szűk terekre és még kisebb parkokra lévén utalva, az egyhangu körülkerekezés vajmi csekély élvezetet nyújthat. Ez volt az oka annak, hogy élelmes anglusok „kerékpár játékokban“ kerestek és részben találtak élvezetesebb, változatosabb szórakozást.

Ezen játékokról, melyek nálunk csak most kezdenek ismeretesebbé válni, akarok pár szóval megemlékezni.

Leggyakoribbak és legáltalánosabbak az ugynevezett „társas játékok“, annál is inkább, mert ezek minden nagyobb vagy kisebb kirándulás alkalmával könnyen játszhatók és kizárólag keréken hajtának végre. Ezek közül említésre méltók a következők:

Jelvény-játék. Ezen játéknál a kerékpárosok két egyenlő csoportra oszlanak (igen szép, ha az egyik csoportban hölgyek, a másikban ugyanannyi ur van). Az első csoport minden egyes tagja vállszallagot hord, de mindegyik más-más színűt. Kezében pedig lezárt borítékban ugyanolyan színű kokárdát (vagy más jelvényt). Ezek felállítatnak egy vonalon. A második csoport legalább 10 méterrel hátrább lesz felállítva. Az adott jelre az első csoport indul. Mihelyt ezek elindultak, a második csoport is felnyergel s utána indul.

Fele uton az első csoportbeliek földre ejtik a lezárt borítékokat.

A második csoportbeliek minden egyes tagja ideérkezve hamar leszáll és egy borítékot vesz fel, s felbontva a jelvényt feltűzi.

Az, a ki feltűzött jelvényével elsőnek utoléri az első csoportban ugyanily színű vállszallagot viselő kerékpárost s vele együtt érkezik a végső ponthoz győztes lesz.

Tojás verseny. Ez igen mulattató játék. — 200 vagy legfeljebb 300 méter utvonal jelezteik. Induló pontnál van indító, az ut mentén ellenőrzők állítatnak minden 30–40 méter távolságban, a célnál pedig van a versenybíró. A jelentkezők mindegyike kap egy kanalat és abban egy nyers tojást. Minden versenyző a kanalat jobb vagy balkezében tartva, cél felé igyekszik. A ki elsőnek érkezik és a tojás nem hullott ki, az lesz a győztes. A tojást útközben zsebre vágni, vagy a kanalat öblös részénél fogva a tojással együtt tartani szigorúan tiltva van s az ez ellen vétők a versenyből kizáratnak. A kanalat a benne levő tojással nyelénél fogva kell tartani s így kell a végponthoz jutni. A mint láthatni, ez igen mulatságos játék.

Kerékpáros korcsmáros. Szintén egy meglehetősen kedvelt játék.

Az út szélén egy 1 méter magas padra felállítatik két kancsó. Az egyikben (mondjuk fehér színű) víz van, a másikban (mondjuk kék színű) üres. A játékosok rendre tartoznak menetközben, a nélkül, hogy gépükről leszállnának, mindkét kancsót felkapni, a fehér kancsóból a vizet átönteni a kékbe és a nélkül, hogy a határvonalon túlmentek volna, visszajövet a két kancsót újra a padra visszahelyezni, a ki ezt legrövidebb idő alatt teheti, az lesz a győztes.

Vetőmester. Egy vonalon 2–3 méter távolságban gödröket ásunk a földben, avagy virágcserepeket (körülbelül 9–12) sülyesztünk a földbe. A kiinduló pontnál minden játékos kap annyi gesztenyét, burgonyát, almát,

vagy más efféléit, a hány gödör van. Tartozik az illető egy-egy gesztenyét (vagy a mit kapott) egy-egy gödörbe dobni. Földre ejteni, vagy egy gödörbe többet dobni nem szabad. A ki mind a 12 gödörbe menetközben a 12 gesztenyéjét bedobta, az lesz mint győztes a „vetőmester“.

Kugli-játék. Egy sík téren, párhuzamos sorokban felállítatnak 5 5 kuglit vagy sörös üveget (mondjuk 4 sorban 5—5 kuglit.) A kuglik közt 2—2 méternyi távolságot hagyunk. Az egyes játékosok tartoznak most a kuglik közt olyan tekervényes utat tenni, a milyent a vezető előirt, vagy a földön valamivel megjelölt, a nélkül azonban, hogy egy kuglit kerekével érintsen. A ki ezt legrövidebb idő alatt teszi, az lesz a győztes. Ezt lehet ugy is változtatni, hogy az egyes kuglikat számokkal látjuk el s a feladat lesz: a kuglikat első (vagy hátsó) kerekkel szám szerinti sorrendben ledönteni, de lábbal ledobni szigoruan tilos.

Az ügyesség fokozására lehet azután a 2—2 méternyi távolságot lassanként 1—1 méterre redukálni.

A mint látjuk eme pár játékból is, nemcsak mulattató, de ügyességre készítető is van közte s igen ajánlatos lenne ezeket egyesületünk körébe is behozni s minél gyakrabban alkalmazásha venni.

ifj. Papp János („K. S.“).

A kerékpár történetéhez.*

1887—88. körül még kevés bicikli volt Magyarországon. Kolozsvárt kerekeztünk már vagy hat-anheten. Megelőző években elsők voltak Bartha Gergely, dr. Istvánffy Gyula, Stampa Keresztély. Köztünk volt Kuskó István is, a ki az atletikai clubnak élteő lelke volt, a kerékpár-egyletnek és minden sportnak pennája, szelleme.

Kuskó Pista küldött volt el engem, talán 1889-ben az öreg Brassai bácsihoz, a száz évet élt encziklopedikus tudóshoz, a ki mindent tudott s a ki száz évnek egyuttal élő tanubizonyága volt, hogy kérdezzem meg tőle, vagy a mint ti ujságírók mondjátok: „interjuhóljam“ vagy „intervolvjam“ meg, mit tud arról a magyar tudósról, vagy a csinálmányáról, a ki a mult század végén biciklit készítet? Mert ennyit hallomásból hallottunk volt mi akkortájt Erdélyben.

En híven interjuholtam. A rettenthetetlen tudós az ő kifogyhatatlan kritikus modorával, a mint a három momentumból álló kérdést kiejtettem, azonnal így válaszolt: „Először is nem tudós, hanem zseni, másodsor nem a mult század végén, hanem a jelen száz (nem szerette a század szót használni ilyen értelemben) elején s harmadsor nem biciklit, hanem triciklit csinált!“ Aztán felhagyva a leczkértető kritikával, elmondta barátságosan, hogy igenis *Bolyai Farkas* marosvásárhelyi tanár, mint matematikus eléggé európai hírü tudós, a 20-as és 30-as évek között saját kezével készítet, fából faragott egy triciklit s azon saját maga hajtásával utazott is Marosvásárhelytől Bonyháig (mintegy 50 kilométer), minek akkor igen nagy híre volt; de csak egyszer, többet nem ment vele. Talán nehézkes volt s tökéletesítésén nem fáradott. „Ezt biztosan tudom; többet nem tudok erről a históriáról“ — végezte beszédét a nagy Brassai Sámuel.

En pedig ebből a históriából tovább füzöm mondanivalómat.

A Kolozsvári Athletikai Club II. évkönyvének 99. lapján Kaszás István, a „Kerékpár Sport“ első megteremtője, a kerékpár feltalálásáról felsorol egy pár nevezetesebb adatot. S ettől nem elütőleg lapod legközelebbi 17.

* A Kerékp. S. utolsó számában „Pártoljuk a hazai ipart“ cz. czikkéből vesszük át ez érdekes sorokat. Szerk.

száma is közöl cikket a kerékpár fejlődéséről. Ott van Draiss báró (egyiketek sem mondjátok miféle nemzetbeli), Johnson angol kocsigyártó és Michaux francia. De Draiss és Johnson kerekei között még csak egy rud volt s arra ülve, a lábbal a földet kellett rugdosni, hogy forogjon a kerék, s a cikkek szerint Michaux francia csak 1867-ben látta el a kerék tengelyét forgattyúkkal, hajtótalpakkal, gummiabronccsal stb.

Bolyai Farkas magyar tudós, az ő triciklijét 1820 és 30 között nem a föld rugdalásával mozgatta több kilométeren keresztül.

Br. Draiss Károly (1785—1851) karlsruhei erdész, német embernek kell lennie, 1814-ben tette az első ünre-pélyes rugdaló próbát. 1893-ban a szép Karlsruheban emlékszobrot emeltek neki.

Bolyai Farkasról (1775—1856) azt mondja a szük-szavu Pallas Lexikon, hogy mechanikai kérdésekkel is szívesen szeretett foglalkozni. Szigorú szakszerűséggel utána veti: „Nagy feltűnést keltett Draissineje is”. Punctum. Eddig hányan tudják, hogy mi az a Draissine? Én legalább most negyven esztendő koromban tanultam meg. Többet mond „A két Bolyai” cz. könyv (Marosvásárhely 1897.) derék írója, Bedőházi tanár egy jegyzetben, többet mint az interjúolás, de mégis keveset. Néha apróbb szenvedélyek kötik le, kertészkedés, a járó művek készítése, az önhajtotta szekér, kemenczerakás stb. s oly tüzzel adta magát az ilyesmire, mintha életfeladata lett volna.”

„Az önhajtotta szekeret, Draissine — mondja a jegyzet — már hatvan év előtt feltalálta. A harminczas években pedig volt kocsijának darabjaiból egy sajátos szekeret készített, elébb három kerékkel; később azonban négykerékűvé változtatta át. Kerekei a tengelyvel együtt forogtak. Alakja olyan volt, mint egy kis pavillon, hátul az ajtóval, hogy elragadtatás esetén ki lehessen szökni belőle. Volt benne asztal, szék, sőt egy kis kályha is kéménnyel. E kocsijával csak egy nagyobb utat tett Bonyhára, meglátogatva gr. Bethlen Ádámt. Hazajövet azonban kényelmesebbnek tartotta a gróf kocsiján vitetni vissza magát. Azután csak kisebb utakat tett. Ezzel ment fürödni, vagy tavaszi estéken kirándult a nagy erdőre, hol a mig lovai a fűvet harapdálták, ő kinyitva szekér-lakának ablakait, szitta az üde levegőt, majd pedig asztala mellé ülve jegyezte le gondolatait. Egy alkalommal hazatértek a hűvös tavaszi éjszakára befűtött ke-mence kigyult az utcán. A tűz-kiáltás riasztotta fel merengéséből, kiugrott szekérszobája ajtaján s az oda-gyűlt emberekkel a tüzet eloltva, nyugodtan hajtott haza.”

Elég sajnálom, de akkor nem volt elég eszem hozzá, hogy megkérdeztem volna Brassaitól, s ő sem mondta, Bedőházi könyve sem írja, hogy Bolyai vajjon a lábával hajtotta-e a triciklit, vagy a kezével, mint most a vasuti sineken szaladgáló kézi masinát. Akárhogyan hajtotta, mindenképen tökéletesebb volt mint a Draiss- és Johnson-féle földrugdaló kerék. Egyik sem tanulta a másiktól. Mindenkinek meglehetett rá a saját intentiója.

Bolyai tanult a jenai és göttingai egyetemeken, miért nem hallotta volna híret Draissnek? sőt találmányát is ismerhette, de a mit sem Draiss, sem Johnson, sem Michaux még nem csináltak volt meg, azt egyikőtől sem vehette. Hiszen, hogy azok sem kaptak tőle semmit, de hogy a lángeszű Bolyai mindeniknél önállóbb, s hogy a magyar szellemnek van inventiója, az bizonyos.

Nos, mindebből egyelőre csak azt a kérdést vonom ki, hogy mig Draiss, Johnsont és Michauxt tengeren innen, tengeren túl emlegetik: hol láttad, vagy hallottad szóban vagy írásban a Bolyai nevet a nagy sportnak, vagy a szűkebb bicikli-sportnak mezején?

Bizony pipogya a magyar.

Sem önmaga, sem nemzete nem nyert anyagi hasznot abból a zsenialitásból, a mi Bolyaiban lakott. Annyi érzeke sem volt annak a kornak, hogy ereiklye gyanánt megtartotta volna azt a szerszámot. Nem. Sőt annyira sem vagyunk képesek, hogy emlékét ezen a téren megtartva, felhasználjuk legalább morális haszonnak, legalább „régidicsőségnek”. Kortársai, azok a székelek, sokat kaczaghattak azon az ördögös masinán. Mi azt sem tesszük. Elfelejtjük.

A biciklizés gyönyörűségétől eltelve, társaimnak sokszor mondtam fiatalos hévvel, hogy az összes biciklisták egy kolosszális emlékoszlopot kellene hogy állítsanak a bicikli feltalálójának nevére, vagy általában a feltalálás emlékére, melyre több név kerülhetne, minthogy a mai tökéletes bicikli nem egy embernek az érdeme. A mai eredményen Bolyai aligha segített. Nem volt összekötésben. Ő elkülönítve dolgozott s munkája elveszett. Mi külföldről kaptuk a biciklit, melyhez az ő tehetsége nem igen járult. De a szelleme ott van a levegőben s emlékének ott kell lenni a velociped történelmében.

Ha a karlsruhei szobrot csak a Draiss számára állították a biciklisták, akkor megérdemli a külön emléket Johnson is, Michaux is s még elébb Bolyai is.

Felszólíthatnád Agyagási Vidor tanárt, biciklis barátunkat, ki e szép sportnak egyik uttörője Erdélyben s ki a Bolyai városában lakik, nézzen utána, nem találna abból a furcsa kerékből valahol valami ereiklye-roncsot, vagy nem hallhatna valamely régi embertől több tudni-valót, mint a mit Brassaitól és Bedőházitól hallunk, hogy bővíthetnők ki jobban a velociped történetére vonatkozó emlékét. S ha nem hazudjuk is nagyobbra, amint van, legalább kiméljük meg; mert szemérmertlenség nélkül megkimélhetjük s meg kell kimélnünk önértetünk fenntartására.

Borbély György.

Párisi olymipiai handicap versenyek.

100 m.-es futás.

- I. előfutam: Lebert (6 $\frac{1}{2}$ m. e.) 11" 1.
- II. " Koppán Pál (8 m. e.) 11 $\frac{1}{5}$ " 1.
- III. " Westeragreen (13 $\frac{1}{2}$ m.) 1.
- IV. " Bayard (14 m. e.) 11" 1.
- V. " Schubert Ernő (8 $\frac{1}{2}$ m. e.) 11 $\frac{1}{5}$ " 1.
- VI. " Stanley Rowley (1 $\frac{1}{2}$ m. e.) 11 $\frac{3}{5}$ " 1.
- VII. " Bessing (9 m. e.) 1.
- VIII. " Speidl Zoltán (9 $\frac{1}{2}$ m. e.) 11 $\frac{2}{5}$ " 1.
- IX. " Hély (6 m. e.) 11 $\frac{2}{5}$ " 1.
- X. " Pritchard (3 m. e.) 11 $\frac{1}{5}$ " 1.
- XI. " Mazaud (9 $\frac{1}{2}$ m. e.) 1.
- XII. " Mc. Clain (3 $\frac{1}{2}$ m. e.) 11 $\frac{3}{5}$ " 1.
- XIII. " Minegan (6 m. e.) 11" 1.
- XIV. " Holland (4 m. e.) 10 $\frac{4}{5}$ " 1.
- XV. " Lieble (4 $\frac{1}{4}$ m. e.) 11" 1.

I. minősítő futam: Minegan (6) 1, Rowley (1 $\frac{1}{2}$) 2., Speidl (9 $\frac{1}{2}$) 3. Idő 11 $\frac{3}{5}$ " 1 méterrel biztosan nyerve.

II. minősítő futam: Mc. Clain (3 $\frac{1}{2}$) 1., Lebert (6 $\frac{1}{2}$) 2., Mazaud (9 $\frac{1}{2}$) 3. Idő 11". Két méterrel nyerve.

III. minősítő futam: Holland (4) 1., Koppán (8) 2., Westeragreen (13 $\frac{1}{2}$) 3. Idő 10 $\frac{4}{5}$ ". 1 $\frac{1}{2}$ méterrel könnyen nyerve.

IV. minősítő futam: Schubert (8 $\frac{1}{2}$) 1., Liblee (4 $\frac{1}{2}$) 2., Bayard (14) 3. Idő 10 $\frac{3}{5}$ ". 2 méterrel nyerve.

V. minősítő futam: Pritchard (3) 1., Bleking (9) 2., Hély (6) 3. Idő 11". Könnyen nyerve.

Döntő futam: Minegan (6) Chicago University 10 $\frac{4}{5}$ " 1., Holland (4) Georgetown University 2., Pritchard (3) Bengalia 3., Mc. Clain (3 $\frac{1}{2}$) Pennsylvania University 4.

Schubert lövés előtt indul, mire az amerikaiak rákiáltanak, közben eldördül a lövés, az amerikaiak elindulnak, Schubert pedig rosszul indul és néhány méter befutása után megáll. Minegan heves küzdelem után győz.

800 m.-es síkfutás. 4 előfutam után a döntőben:
 Christiansen (Dánia) 70 m. e. 1'52" 1
 A. W. Hayes (Michigan University) 45 m. e. 2
 H. E. Lord (Chicago University) 30 m. e. . 3
 10 m.-rel nyerve, 5 m.-rel hátrább a harmadik.

Rúd-magasugrás.
 Kauser Jakob (M. A. C.) 45 cm. e. 345 cm. 1
 Lemming (Svédország) 80 cm. e. 340 cm. . 2
 Colkett (Pensylvania Univ.) 15 cm. e 320 cm. 3

400 m.-es gátfutás.
 Pritchard (Bengalia) 15 m. e. 56" 1
 Tewkesbury (Amerika) 4 1/2 m. e. 2
 Lewis (Amerika) 10 m. e. 3
 10 méterrel könnyen nyerve.

2500 m.-es steeplechase.
 Wraschtyl Herman (Bécs) 230 m. e. 1
 Duhave (Németország) 240 m. e. 2
 R. Buschnell (Amerika) 175 m. e. 3

Magasugrás.
 Tore Blom (Svédország) 35 cm. e. 205 cm. . 1
 Strausz Gyula (Bp. Egyet. A. C.) 35 cm. e.
 200 cm. 2
 Gönczy Lajos (B. E. A. C.) 25 cm. e. 195 cm. }
 Remington (Amerika) 20 cm. e. } . 3
 Steffen (Németország) 30 cm. e. }

Diszkoszvetés.
 Soderstroem (Svédország) 550 cm. e. 4050 cm. 1
 Strausz Gyula (B. E. A. C.) 630 cm. e. 3949 cm. 2
 Straat (Svédország) 8 m. e. 3880 cm. . . . 3

Távolugrás.
 Koppán Pál (M. A. C.) 160 cm. e. 789 1/2 cm. 1
 Mc. Clain (Pensylvania) 85 cm. e. 772 cm. . 2
 J. Clain (Michigan) 55 cm. e. 765 cm. . . . 3

110 m.-es gátfutás.
 G. Rau (Németország) 5 m. hátrány 18 4/5" 1
 Pritchard (Bengalia) 17 m. hátrány 2
 Klinghöfer (Franciaország) 11 m. hátrány 3
 Küzdelem után nyerve.

Súlydobás.
 Crettier Rezső (M. U. E.) 2 m. e. 1422 cm. 1
 Basset (Franciaország) 3. m. e. 1337 cm. . 2
 St. Syr (Franciaország) 3 m. e. 1260 cm. . 3

1500 m.-es síkfutás.
 Duhweiyer (Németország) 150 m. e. 3'56 1/5" 1
 Christensen (Dania) 90 m. e. 2
 Delivré (Franciaország) 70 m. e. 3
 17 versenyző indult, győztes előnyét többiek nem bírják behozni.

400 m.-es síkfutás.
 Koppán Pál (M. A. C.) 35 m. e. 48 4/5" . . . 1
 Werkmüller (Németország) 40 m. e. 2
 Lemmonier (Franciaország) 20 m. e. 3
 Dorid C. Hall (Amerika) 7 m. e. 4
 3 előfutam után a döntőben 5 m.-rel könnyen nyerve. 28 induló.

A handicapeken kívül még 3 *scratch-verseny* került ezen a két napon döntésre, melyeknek eredménye a következő:

Rúdugrás.
 D. Horton (Princeton Univ.) 345 cm. 1
 Dworach (Michigan Univ.) 335 cm. 2

200 m.-es síkfutás.
 Tewkesbury (Princeton Univ.) 22 4/5" 1
 Pritchard (Bengalia) 2
 Stanley Rowley (Ausztrália) 3

Nemzetek versenye. 5000 m.-es síkfutás.
 Az angol csapat (Bennet, Rimmer, Thiwe, Robinson és Rowley) 26 ponttal győz a francia csapat (Deloge, Champoudry, Chastasanié, Castenet, és Ragueneau) ellen, mely csapat 29 pontot ért el. A versenyzők beérkezési sorrendje: Bennet 15'29 1/5" 1., Riemer 2., Deloge 3., Ragueneau 4., Chastasanié 5., Robinson 6., Thysoe 7., Castanet 8., Champoudry 9., Rowley 10.

Miután lezajlottak a párisi versenyek, tiszta képet alkothatunk magunknak, hogy a mi athletikánk milyen fokon áll a többi nemzetek athletikájához arányítva. Nyilvánvalóvá vált, hogy Amerika minden vonalon vezet és az ott kifejlődött athletikai élet oly erőket produkál, melyek messze fölülte állanak a világ többi népei által kiküldött athletéknak és ha sikerült is utóbbiaknak némi versenyben — habár nagyon ritkán is — győzelmesen megállani helyüket az újvilág kiküldöttjeivel szemben, úgy ennek oka főként abban rejlik, hogy az illető versenyző intenzív művelésére az amerikaiak nem nagy súlyt helyeznek. Annál szembeötlőbb az amerikai athleták fölénye a többi versenyzőknél, mert nemcsak egyesek bizonyultak közülük jobbaknak, hanem összes versenyzők klasszisa kimagaslott a többiek fölött.

Ilyen körülmények között részünkről nagyon meg lehetünk elégedve athletáink szereplésével, a kik képeségei kifejtésében a *kontinens legjobbjainak* mutatták magukat. sőt nagyon közel állanak, csaknem egyenrangúaknak tekinthetők az angolokkal.

Alább összeállítottuk a versenyek eredményeit nemzetek szerint és abból kitűnik, hogy a világbajnoki versenyeken a 3. hely jutott nekünk Amerika és Nagy-Britannia után; a többi *scratch* versenyekben nem szerepeltünk, ezekben különben is csak 1—2 versenyzőnk vett részt; ezzel szemben a handicapekben domináló szerepet játszottunk, a mennyiben 12 handicap közül 4-et a magyarok nyertek, kettőben pedig a második helyet foglalták el. Igaz ugyan, hogy a *handicap* versenyek értéke sokkal csekélyebb valamely *scratch*-versenynél, különösen, ha az világbajnokság, de a jelen esetben Amerika szinte nyomasztó fölénye mellett, bizony a többi nemzetek a handicap-versenyekben kerestek vigasztalást, mert ezekben méltányos előnyök mellett sikerrel vehették fel velük a küzdelmet. Ezen versenyekben elért eredmények bizonyosságot tettek a magyar versenyzők versenyképességéről és az eredmény annál figyelemre méltóbb, hogy a kontinens többi versenyzőinek a *mieink*, csaknem kivétel nélkül, *előnyöket adtak*. A részletekben alábbi statisztikai összeállításukra utalunk.

Világbajnokságok.

	I.	II.	III.
Amerika	9	7	6
Anglia	2	2	1
Magyarország	1	—	1
Franciaország	—	2	1
Ausztria	—	1	—
Ausztrália	—	—	1
Dánia	—	—	1
Norvégia	—	—	1

Egyéb scratch-versenyek.

	I.	II.	III.
Amerika	9	7	6
Anglia	2	2	1

Franciaország . . .	1	2	1
Svédország	1	—	2
Bengalia	—	1	—
Ausztrália	—	—	2

Handicapek.

	I.	II.	III.
Magyarország . . .	4	2	1
Németország . . .	2	2	1
Svédország	2	1	1
Bengalia	1	1	1
Amerika	1	4	6
Dánia	1	1	—
Ausztria	1	—	—
Franciaország . . .	—	1	4

Összes versenyek.

	I.	II.	III.
Amerika	19	18	18
Magyarország . . .	5	2	2
Anglia	4	4	2
Svédország	3	1	2
Németország . . .	2	2	1
Franciaország . . .	1	5	7
Bengalia	1	3	1
Dánia	1	1	1
Ausztria	1	1	—
Ausztrália	—	—	3
Norvégia	—	—	1

Nagybudafalvi Vermes Lajos.

(Hét képpel.)

Kétszáznegyven verseny győztese, a sport valamennyi nemének edzett athletája Nagybudafalvi Vermes Lajos.

senyez, de lelkesítő példájával és szavaival százakat nyer meg a testedzés ügyének. Az ország csaknem minden

Vermes Lajos tanítványai körében.

vidékén járva, mindenütt igyekezett akár verseny, akár mulatság alkalmával híveket szerezni a tornának, athle-

Vermes Lajos tanítványai körében.

Vermes Lajos tanítványai körében.

Mondhatjuk, hogy Vermes munkássága a sporttéren felér sok egyesület működésével. Mert ő nemcsak ver-

tikának s a többi sportnak. A vidéki egyesületek közt főleg a „Szabadkai Torna-Egyletnek“ a Szabadkai Sport-Egylet-

nek“ és az „Achilles Sport-Egyletnek“ szenteli táradhatlan tevékenységét, melynek gyümölcsként lehet tekinteni, hogy a palicsi versenyek ma-holnap már az olimpiai játékok fontosságára emelkednek. A fővárosban a „Magyar Athletikai Club“-ban s főleg a kerékpár-egyle-

iskoláit részben a Szőnyi Pál-téle utézetben, részben a kegyesrendiek főgymnáziumában ivégezte el. Az orvosi egyetemet *Budapest*en, a bölcsészeti fakultást *Bécs*ben, a tornatanári és tüzoltó tanfolyamokat *Budapest*en végezte el. Németországban több gazda-

Vermes Lajos tanítványai körében.

tekben fejt ki állandó lelkesítő tevékenységet. A legnagyobb kedvvel a kerékpározást úzi, melyben nálunk és külföldön is kitűnő erőnek bizonyult. A műgyakorlatokban pedig hazánk valamennyi kerékpározóját fölülmulja. E téren még eddig nálunk nem is akadt méltó ellenfele

Vermes Lajos tanítványai körében.

Vermes életrajzát, illetőleg azon győzelmi sorozat a legékesebben szól, melyből kitűnik, hogy 17 éves kora óta hazánkban csaknem minden nevezetesebb versenyén résztvett és így állandó hive volt a neki oly sok dicsőséget szerző sportnak. Nagybudafalvi Vermes Lajos 1880. év június hó 29-én született Szabadkán, honnan elemi iskoláit végezve, a fővárosba jött. Budapest

en a közép-sági akadémiát látogatott meg. A tornázást Bokelberg Ernő, Maurer János, Oheroly János tanárok, a vívást Keresztlessy Fózsef és Sándor továbbá idősbb Szigelhi Benedek Gyula mester bajnokoktól sajátította el. A „Nemzeti Torna-Egylet“ első csapatának tizéven keresztül kinevezett elötornásza volt, a Szabadkai főgymnáziumban 5 éven keresztül rendes tornatanár volt

Időközben megalapította a „*Budapesti Kerékpár Egylet*“-et. „*Magyar Testgyakorlók Körét*“ (Budapesten), „*Achilles Sport Egylet*“-et, „*Szabadkai Sport Egylet*“-et, ezeken kívül még egy tuczat nagyban fejlődő vidéki egyletet. Atyja *Vermes Ferdinand* 1848/9-es nemzetőr főhadnagy volt (született 1821. év okt. 21-én, meghalt 1882. márcz. hó 31-én) erős edzett ember volt, elnöke a vidéki sportegyleteknek, kitől már gyermekkorukban kedvet kaptak fiai (Lajos és Nándor) a testgyakorlatokra. A *Vermes család* tagjai közül századokon keresztül mindég voltak kiváló athleták, egyik ősük *Budafalvi Vermes Péter* már IV. László király idejében 1274 évben, mint királyi viador szerepelt a perdöntő bajvívásokban, ki azonkívül, hogy a csehek elleni hadban magát kitüntette és veszélyesen megsebeztetett, nagy érdemül rovatik fel, miszerint a *király parancsára* tizenegyizben szállt bajvívásra és mint bátor viador harczolván, mindannyiszor fényes diadalt aratott. *Nagybudafalvi Vermes Péter* a család összes tagjai részére az örökölhető királyi viadori méltóságot megszerezte, a mit *Nagy Lajos király* 1356-ban is elismert s apjának *Róbert Károlynak* erre vonatkozó összes családi okmányokat megerősítette. Nem lehet csodálkozni azon, hogy a királyi viadorok utódja *Nagybudafalvi Vermes Lajos*, az összes testgyakorlati versenyekben recordokat mutatott fel. *Vermes Lajos* kerékpáron 1877-79. években beutazta Európa legnagyobb részét s azonkívül Kis-Ázsiát és Egyiptomból kiindulva éjszak Afrikát, hol nagyobbszabásu vadászatokon is vett részt. Több lövész- és tüzoltó-egylet kitüntetett tagja. *Jelenleg a kolozsvári Ferencz József magyar királyi tud. egyetemen tornatanár és vívómester.* Általában olyan kifejlett testü és minden testgyakorlatot űző athletánk, mint *Vermes Lajos*, talán kettő sincs. A kerékpározás mellett *Vermes* a legszebb eredményeket a súlyemelésben érte el. A 100 kgr. vasrudat vagy körtét balkézrel is a földről fejfőle 5-ször emelte Különben ha *Vermes Lajos* ügyességét minden gyakorlatában méltányolni akarnánk, egész könyvet kellene összeírni eredményeiről. Elégedjünk meg eddig elért *kiválóbb győzelmeinek* elsorolásával. A „*Nemzeti Torna Egylet 1881. december hó 10-én* tartott disztornán a távolugrás és súlydobásban mint összetett versenyben győzött. 1882. február hó 18-án távolugrásban győzött. 1883. február 17-én magasugrásban, kötélmászásban, súlyemelésben, távolugrásban első lett. 1883. december hó 8-án versenytávugrás, kődobással első lett. Az 1885. június hó 28-án tartott országos tornáinünnepélyen (rendezte a „*Magyarországi Torna Egyletek Szövetsége*“) rúdmagasugrásban, kötélmászásban és akadályversenyfutásban első díjat nyert. A „*Magyar Athletikai Club*“ versenyein 1881. május hó 14-én ökölvívásban. 1882. május 22-én távolugrásban, és bajnoki akadályversenyben, kerékpárversenyben. 1882. október hó 8-án távolugrás, nagy sikverseny, kerékpár verseny. 1882. december hó 17-én távolugrás, magasugrás rúddal. 1883. márczius 15-én magasugrás, távolugrás, súlyemelés, birkozás. 1883. márczius hó 17-én súlyemelés és kardviadal. 1883. május hó 24-én nagy kerékpárverseny stb. stb. *Nagybudafalvi Vermes Lajos*

legjobb versenyeredményeit *bajnokmesteri oklevelei* is bizonyítják, s következő sorrendben tüntetjük fel, u. m. *Sikfutás*: 100 yard 10 mp.; 1 a. mf. 4' 15¹/₅ mp.; 4 a. mf. 19' 28 mp. *Gyaloglás*: 1 a. mf. 6'35 mp. *Magasugrás*: 197 cm. *Rúdugrás magasba*: 335 cm. *Távolugrás*: 620 cm. *Hármasugrás*: 1420 cm. *Kalapácsvetés*: 4215 cm. *Diskosvetés*: 3512 cm. A 80-as évek elején Airgnon, Dijon, Toulouse, Genf, Boroszló, Bécs, Prága, Grác, Budapest, *tanui voltak bajnoki küzdelmeinek.* Ez alkalommal *Vermes* kolozsvári tanítványainak körében mutatjuk be olvasóinknak. **Achilles E.**

A testi nevelés az aradi k. főgymnasiumban.*

A testi nevelés állapotáról az 1899—1900-ik iskolai évben következő adatok nyújtanak felvilágosítást, melyekből azonban az *Erőmérési eredmény a tornában* cím alatt közölt értesítést lapunk szűktere nem engedi közlenünk. (Szerk.)

Kirándulások.

Intézetünk tanuló ifjúsága a modern paedagogia, valamint a kor igényeinek megfelelőleg ezen iskolai évben is több hasznos célú tudományos kiránduláson vett részt.

1. Első sorban a természetrajzi ismeretek gyarapítása szempontjából Lejtényi Sándor szaktanár vezetése mellett a IV., V. és VI. osztályok tanulói 5 esetben kétszer egész napra — máj. 13 án az V. oszt. Világoson és máj. 24-én a VI. oszt. M.-Radnán és Solymoson — háromszor pedig félnapra — szept. 22-én az V. oszt.; máj. 5-én az V. és VI. oszt.; máj. 19-én a IV. és V. oszt. a Csálla erdőben — voltak a szabad természet közvetlen szemlélői.

Azonkívül a IV. oszt. tanulói máj. 19-én a helybeli gázgyár és jun. 1-én a Neuman-féle szeszgyár berendezését tanulmányozták szintén Lejtényi Sándor szaktanár vezetése mellett vegytani ismereteik gyakorlati alkalmazása céljából.

2. Április 7-től 15-ig egy hosszabb tanulmányi uton volt az intézetnek 11 tanulója. Kara Győző tanár vezetése és Bayer Róbert tanár kísérete mellett, ugyanis az intézet tanulói közül Lukácsy Lipót IV. oszt., Kell József, Szabó Frigyes VI. oszt. Bing János, Heinrich Gyula, Keresztes Gyula, Lamberger Károly, Neuman Károly, Ottrubay Károly, Roth Jenő és Vajda Zsigmond VII. oszt. tanulók a jelzett időben tanulmány uton voltak, melynek végpontját Velence képezte. Április 8-án érkeztek a kirándulók Fiumébe, a hol egy napot töltöttek. Itt dr. Csapkay István áll. főgymn. tanár úr kalauzolása mellett megtekintették a város és környékének nevezetességeit. Másnap az osztrák tengerpart egyes helyeit keresték fel, elsétálván Cantridáig, majd hajón átkelvén Abbaziába s onnan gyalog elmenvén Ikáig. Április 11. és 12-ét Velencében töltöttek, a hol már előre megállapított terv szerint megszemléltek a város legkiválóbb templomait, történelmi és művészeti emlékeit, képtárait, gyűjteményeit és palotáit. Innen ismét hajón tértek vissza Fiumébe, a honnan mindjárt tovább utazva, Zágrábban állapodtak meg, a hol fél napot töltöttek el a város nevezetességeinek megtekintésével. A tanulmány-út 8-ik és egyszersmind utolsó napját Budapesten töltöttek, a hol Himpfner Béla úr, I. ker. áll. főgymn. igazgató kalauzolása mellett megtekintették a képzőművészeti társulat tavaszi kiállítását, majd a délután folyamán a vezető tanár kalauzolása

* A Burián János isk. igazg. által szerkesztett értesítőből.

Schubert Ernő 615 cm.-rel 7-dik, *Strausz Gyula* 601 cm. 8-ik.

Akadályverseny 2500 m.

W. Orton (Pensylvánia) 7' 34²/₅" 1
S. J. Robinson (Anglia) 2
Chastanié (Francia) 3
6-an indultak, köztük a bécsi Wraschtil, ki nem tudta átugrani az első akadályt.

Síkfutás 800 m.

A. E. Tysoe (Anglia) 2' 1¹/₅" 1
J. F. Creghan (Princeton) 2
Hall (Amerika) 3
Bray (Amerika) 4
Speidl Zoltán (Budapest Egyet. A. C.) . . . 5
Ezen versenyt 3 előfutamból előzte meg, melynek első két helyezettje jutott a döntőbe.

Egyéb scratch versenyek:

Hétfőn, július 16 án.

Gátfutás 200 m.

2. előfutamból a döntőben.

A. C. Kraenzlein (Pensylvánia) 25²/₅" 1
N. D. Pritchard (Bengalia) 2
A. Grandt (Pensylvánia) 3
Colombo (Italia) 4

Kraenzlein futása bámulatos jó és ezen futása után a párisiak ép úgy, mint egy héttel előbb a londoniak, csodálatukat fejezték ki azon könnyedség és biztonság fölött, melylyel a gátakon áthaladt.

Magasugrás (helyből és földről).

Ray Ewry (Amerika) **165** cm. (világrekord) 1
J. K. Baxter (Pensylvánia) 152 cm. 2
R. Sheldon (New-York) 150 cm. 3

Távolugrás (helyből és földről).

Ray Ewry (Amerika) 331 cm. 1
J. K. Baxter (Pensylvánia) 313 cm. 2
Torcheboeuf (Francia) 303 cm. 3

Hármasugrás (helyből és földről).

Ray Ewry (Amerika) 1058 cm. 1
J. K. Baxter (Pensylvánia) 995 cm. 2
Garrett (Maryland, Amerika) 950 cm. 3
Steppen (Németország) 890 cm. 4

Hármasugrás (földről neki futással).

MayerPrinzstein (Syracuse, Amerika) 1447 cm. 1
Connolly (Amerika) 1397 cm. 2
R. Sheldon (New-York) 1364 cm. 3

Kalapácsdobás.

John J. Flannagan (New-York) **5025** cm. (világrekord) 1
Truxton-Harze (Amerika) 4920 cm. 2
J. Mc. Craken (Pensylvánia) 4290 cm. 3

Kötélhúzás.

A Skandináv csapat győz a Racing Club de France ellen. Versenyen kívül az amerikaiak csapata 2-szer mérkőzik a győztes Skandinávokkal és mindkétszer győztes marad.

Akadályverseny 4000 m.

J. T. Rimmer (Anglia) 12' 4¹/₅" 1
C. Bennet (Anglia) 2
S. J. Robinson (Anglia) 3

60 m.-es síkfutás.

A. C. Kraenzlein (Pensylvánia) 7" 1
W. B. Tewkesbury (Pensylvánia) 2
St Rowley (Ausztrália) 3

Ezt a versenyt vasárnap (július 15-én) tartották meg. Erős küzdelem után mellszélességgel nyerve. Indultak Koppán és Schubert is.

Csütörtökön, július 19-én folyt le a 40 km.-es marathoni futás és a handicapek egyrésze. Ezen versenyekben váratlanul jól szerepeltek a magyar athleták.

Ezen versenyekről a következőket tudtuk meg:

Marathoni futás. 40 km.

Thealo (francia) 2 ó. 59 p. 1
Champion (francia) 3 ó. 4 p. 2
Fast (svéd) 3 ó. 37 p. 3
Besse (francia) 4 ó. 45 p. 4
13 induló, magyar nem vett részt.

100 m.-es handicap. 10 előfutamból 3-at a magyarok, és pedig Speidl, Schubert és Koppán nyertek. A minősítő futamok, valamint a döntő szombaton folytak le.

Magasugrás-handicap. Strausz Gyula (B. E. A. C.) 2., Gönczy Lajos (B. E. A. C.) 3.

Távolugrás-handicap. Koppán Pál (M. A. C.) 1.

Rúdugrás-handicap. Kauser Jakab (M. A. C.) 1.

Diszkoszvetés. Strausz Gyula (B. E. A. C.) 2.

A testi nevelés a körmöczbányai m. kir. állami főreáliskolában.

Tanulóink szellemi kiképzése mellett a tanári-testület a testi nevelést is kellő figyelemre méltatta. Főtörekvésünk oda irányult, hogy a megfelelő gyakorlatok okszerű vezetésével nemcsak a testi erőt egyenletesen fejlesszük, hanem a társas- és egyéb játékokkal a tanulók közt a bajtársi szellemet ápoljuk s kedélyükre nemesítőleg hasunk. Ezen indító ok birta rá a tanári-testületet, hogy alakuló tanácskozmányában mind a nyolcz osztályra kötelezőleg kimondta a játék-délutánok megtartását. Ennek az a haszna is volt, hogy ezzel sikerült kipróbálnunk az ideigl. játéktér használhatóságát, az egyes osztályok játéktejéjét, beosztását, a játék vezetését s annak nevelő hatását.

A játéktér ügye, sajnos, véglegesen még nincs eldöntve. Városunk terepviszonyai olyannyira kedvezőtlenek, hogy a város egész területén megfelelő helyet, kivéve a magas kincstár tulajdonát képező u. n. „Kohóteret,” melynek átengedése ügyében folynak a tárgyalások, kihasítani nem lehetséges. Ideiglenesen ezt a teret használja tanuló-ifjúságunk játéktérül, s ezt is csak a helybeli magyar kir. bányahivatal jóindulatú és hallgatag beleegyezése mellett.

Ha sikerül e helyet megszerezni, akkor 112+50 m² kiterjedésű terület fog a főreáliskolának rendelkezésére állani.

Előnye e helynek, hogy az intézetből három perc alatt érhető el, hogy közvetlen szomszédságában vízvezeték van, mely kitűnő ivóvízzel látja el a tanulókat. A játékokat, ősszel október végéig, tavasszal április közepétől június végéig, hetenként négy délutánon tartottuk meg. Téli hónapokban mind a nyolcz osztály tanulóit, a hó beálltával, a játék-délutánokon a szánkázást sportszerűen űzték, a vezető tanárok felügyelete mellett, az e célra megfelelő számban beszerzett intézeti szánkón. Azonkívül a négy felsőbb osztály menetelésben is gyakorolta magát. Ily módon tanítványaink mindig azon helyzetben voltak, hogy testedző szabadgyakorlataikat és társas játékaikat, késő őszig s kora tavaszról az iskolai év végéig, de még a téli hónapokat sem véve ki, a szabadban végezhetik. A tanári-testület ezen intézkedésének meg volt a maga gyümölcsötető eredménye. Örömmel tapasztalhattuk a tanév elején és végén eszközölt méretek- és mérésekből, mily előnyösen gyarapodtak testben is tanítványaink. A tanulságos összehasonlító-táblázatokat

csak a költség kimélete szempontjából nem hozzuk nyilvánosságra.

A játék vezetői voltak: Schiefner János önálló tornatanító, a ki az I—VI- és Pszotka Ferencz, tornatanítással megbízott rendes tanár, a ki a VII—VIII. osztályokat vezette.

A játék minősége összevágott a miniszterium által elrendelt játéktervezettel.

A korcsolyázást illetőleg, azt kötelezőleg nem lehetett kimondani, mert az intézetnek külön korcsolyatere nincs, s így a helybeli „korcsolya-egylet“ terét használták a tanulók, vagyis a tagokkal egyidőben korcsolyázhattak. A korcsolyázást a tanulóknak még megnehezíti az is, hogy a személyjegyek drágák; valamint az is, hogy csak az esti órákban volt szabad a jégpályát használni.

Fürdés tekintetében is eléggé kedvezőtlen viszonyai vannak a tanuló-ifjúságnak. Igaz, hogy a város gondoskodott megfelelő uszodáról, s azt a legnagyobb rendben és tisztán tartja; de egyrészt városunk magas fekvése — a főreáliskola földszintje 541 m. a tengerszín fölött — másrészt a fenyvesben a hegyi sebes folyású víz hőmérséklete s az uszodának szűk, mély völgyben való elhelyezése oka annak, hogy a víz hőmérséklete még az augusztusi melegben is legfeljebb 15 C.^o-ra melegszik át.

3. Helyi torna-versenyünket — mely egyszersmind nyilvános vizsgálat volt — június hó 8-án délután 5 óra-kor tartottuk meg. Az összes ifjuság a jelölt időben — a helybeli önk. Tüzoltó-Egyesület zenekarának hangjai mellett — az ifjúsági dísz-zászlóval élén vonult ki a tanártestület kíséretében az intézetből a versenyterre, hol az egész város élénk érdeklődése és a legszebb időjárás mellett a legszebb rendben folyt le.

Ugy a bemutatott testgyakorlatokat, mint az előadott énekeket a közönség a legnagyobb tetszéssel fogadta.

A versenyben a következő győztes tanulókat jutalmaztuk meg:

Futásban: Szilassy Géza I. o. tan., Gaál, „Minden a hazáért“; Dús Jenő I. o. t., Tábori, „A szabadsághősök“; Gálusz Rezső II. o. tan., Andersen, „Legszebb meséi“; Mayer Rezső II. o. tan., Grimm, „Legszebb meséi“; Hranitzky Károly III. o. tan., Kempf, „A trójai háború és Odysseus kalandjai“; Akantisz László IV. o. tan., Erődi, „Szentföldön“ cz. művekkel.

Magasugrásban: Pásztor Pál II. o. tan. (135 cm.), Szerényi „Ifjús. olvasmányok“; Jánosi Endre III. o. tan. (145 cm.), Szerényi, „Természettud. olvasmányok“; Rieszner Arthur III. o. tan. (135 cm.), Földes, „A fekete király“; Braun Arthur IV. o. tan. (175 cm.), Mikszáth, „A kis primás“ cz. művekkel.

Távolugrásban: Eleőd Zoltán VII. o. tan. (540 cm.), Kisfaludi K., „Összes költeményei“; Rimeg Géza V. o. tan. (540 cm.), Landsberg-Faith, „Segédkönyv a természetrajzi kirándulásokhoz“ cz. művekkel.

Rúdugrásban: Zsizsmann Béla VII. o. tan. (260 cm.), Tóth Béla, „Szájrol-szájra“; Furgyik György VI. o. tan. (270 cm.), Petiscus, „Olympos“ cz. művekkel.

Súlydobásban: 7 kg. vasgolyóval: Furgyik György VI. o. tan. (7·90 + 7·40 = 15·3 m.), Fischer, „Petőfi élete és művei“; Rimeg Géza V. o. tan. (8·4 + 6·9 = 15·3 m.), Petőfi, „Összes költeményei“ cz. művekkel.

Szertornázásban: Furgyik György VI. o. tan., mint minden tekintetben legkiválóbb tornász, itt is a legszebb gyakorlatokat mutatta be; de tekintettel arra, hogy különben is a legszebb jutalmakban részesült, az egész tanuló-ifjúság és a díszes vendégkoszoru jelenlétében az

intézeti igazgató részéről dicséretben részesült és oklevéllel tüntettet ki. — Reisfeld Lajos VII. o. tan. Vörösmarty, „Összes epikai művei“; Kleckner Rezső VI. o. t. Vörösmarty „Zalán futása“; Wohl Gyula VI. oszt. tan. Eötvös, „Karthausi“; Skultéty Tivadar VI. o. tan. Tompa, „Összes költeményei“; Reichsfeld Tivadar V. o. t. Landsberg-Faith, „Segédkönyv a természetrajzi kirándulásokhoz“; Wolf Géza V. o. tan. Donászy, „Egy magyar diák élete Mátyás király korában“ cz. művekkel.

Ezeket kívül elismerő oklevéllel ki lettek tüntetve:

Futásban: Galgóczy Gyula I. o. tan., Gerl Károly I. o. tan., Jánosi Endre III. o. tan. és Goldstein Dezső IV. o. tan.

Magasugrásban: Dús Jenő I. o. tan. (135 cm.), Links Arthur I. o. tan. (125 cm.) és Taubinger László II. o. tan. (125 cm.)

Rúdugrásban: Trgina Géza V. o. tan. (240 cm.) és Haurik Károly VI. o. tan. (240 cm.)

Súlydobásban: Brna Endre (14·6 m.) és Pál Sándor (13·9 m.) VII. oszt. tanulók.

Szertornázásban: Galantha József, Lende Géza, Lüleý Rezső és Schwartz Béla VII. o. tan., Wassermann Samu VI. o. tan., Huszár Kornél és Trosztler Miksa V. oszt. tan.

A tornatanárképzés reformja.

I. Tornatanító- és tornatanítónő-képzés a tanítóképezdékekben.

A tornatanítók kiképzése külön az elemi és külön a felső nép- és polgári iskolák számára az illető tanítóképezdékekben történjék. Minden tanítóképezdékek legyen külön teljesen felszerelt tornaterme és nyári torna- és játéktere. A tornatanítás elméleti és gyakorlati részét egy külön, a tornatanár-képző intézetnél magasabbfokú oklevelet nyert tornaszaktanár vezeti, ki a többi képezdei tanárral fizetés és jogok tekintetében teljesen egyenrangú; az ember boncztanát, élet- és életrendtant az intézet orvosa adja elő. A tanítójelöltek a 4-ik évben az elemi iskolákban gyakorlati tornatanítással foglalkozzanak és a tanfolyam végén a tornázásból külön vizsgálatot tegyenek és ennek eredménye, úgy a tanítási képességük, mint saját testi ügyességük a tanítói oklevélben külön bejegyzendő, a mely az illető a megfelelő iskolákban való tornatanításra képesíti.

Ugyanigy képeztessenek a tornatanítónők is a tanítónő-képezdékekben.

II. Tornatanárképzés.

Kivánatos volna, hogy a közoktatásügyi miniszter állami tornatanárképző-intézetet állítson fel a modern tornázásnak megfelelő épülettel, mely álljon két teljesen felszerelt torna-, egy előadási teremből, könyvtár- és muzeumhelyiségből, igazgatói- és szolgálakásból s ezen épületet összeköttetésbe lehetne hozni a sebészeti klinikával; ebben az anatómiai előadások vezetésével valamely egyetemi orvostanárt és a tanfolyam elnökségével a klinikai osztály vezetőjét kellene megbízni, amint ez Bécsben és Párisban van szervezve.

Mínt hogy azonban az állam jelenlegi nyomasztó pénzügyi helyzetére való tekintettel ez óhaj teljesítését egyelőre kivihetetlennek, vagy csakis a messze jövőben tartom megvalósíthatónak és a kérdéses reformot mind a mellett mielőbb a megoldás stadiumában szeretném látni: az ideális álláspontról egy más, kivihetőbb és gyakorlatibb álláspontra helyezkedem, elfogadván azok véleményét, kik a tornatanárképzést továbbra is a „Nemzeti

Tornaegylet*-nél kívánják hagyatni. A nagy feladat megoldására a „Nemzeti Tornaegylet“ — a multban e téren szerzett érdemeitől eltekintve — már azért is a legalkalmasabb, mert nincs az országban és a fővárosban oly tornaegyesület, melynek tornahelyiségei, felszerelései, egyleti működése, más tanintézetek tanulóinak tornáztatása tekintetében alkalmasabb lenne egy tornatanfolyam hallgatóinak mindentalál kiképeztetésére, mint a „Nemzeti Tornaegylet“. Az egylet tagjai sorában vannak ugyanis kitünő elméleti és gyakorlati szakemberek; a tornatanfolyam hallgatóinak rendelkezésére áll az előadói termeken kívül két nagy, teljesen felszerelt tornaterem, hol a jelöltek nemcsak saját testi ügyességüket fejleszthetik minden irányban, hanem a tornatanításban folytonos gyakorlásra is bő anyagot találnak a különböző korú és nembeli iskolás gyermekek egész napon át tartó tornáztatásában, este pedig az egyleti tornázásban. (Vége köv.)

Különfélék.

Szabadkai athleták győzelme. Ő Felsege I. Sándor király védnöksége alatt álló első szerb kerékpár-egylet Belgrádban, 1900. július hó 22-én nagyszabásu athletikai versenyeket rendezett a Topesideri királyi kertben. — A versenybizottság következőleg alakult meg: *Elnök:* dr. Radovánovics Milán; *alelnökök:* Pavlovics M. Milorád és dr. Nesity György, Nikotics Mihály Jánosfi. *Indítók:* Pávlovics M. Milorád, Doucet Károly, Pantelity Jeorem. *Főellenőrök:* Gyogyevity Miklós és Pantelity Jeorem. *Pénztárnok:* Petrovity Andra, Ugranovity Zakariás, Vukovics V. és Popara Gy. urak. *Orvosok:* dr. Szubotich Vojiszlav, dr. Nesity György, dr. Manok és Idrákovics orvosövendék. — A versenyek lefolyása következő volt: *A nemzetközi kerékpárversenyben* a 12 km. távolságot Szárics János (Szabadkai Sp. E.) 24 percz, 12⁴/₅ mp. alatt futotta be, jó második lett Szávits Szeptolik (Belgrádi K. E.). — *A Juniorok versenyében* a 11 km. távolságot Radojcsics Dragomir mint első kerékpározta be. *A távfutásban* az 1500 m. távolságot Sztantics János a szabadkai gyalogló bajnok nagy fölényvel futotta be. — *A lérelőny 3 km. versenyt* valamint a *30 km. főversenyt* ismét Szárics János nyerte meg erős küzdelem után leverte L. Pittroff temesvári bajnokot, Szávity Szeptolikt, Kuzmanovics Dusánt, Sztojadinovics Urost, Mihájlovics Radomirt stb. szerb bajnokokat. *A football mérkőzésben* győzött Vermes csapata 3 : 1 ellenében. *A kardvívóversenyben* első lett Pertich Kálmán a „M. A. C.“ tagja, jó második Pantelity Jeorem (belgrádi). — Legérdekesebb küzdelem volt a *mesterek mérkőzésében*. Matkovics Miklós a szabadkai sport egylet művezetője és vívómestere remek szép formában dolgozott és nagy fölényvel verte le a szerb testvéreket. — Ki kell emelnünk *Nagybuda-falvi Vermes Lajost*, a kolozsvári egyetem tornatanárát és vívómesterét, ki *Charles Doucet* belga vívómesterrel verekedett és diadalmasan került ki a barátságos jellegű mérkőzésekből. — Az összes tiszteletdíjakat, serlegeket és érmekeket a szabadkaiak vitték el. — Az athletikai versenyeket a belgrádi intelligencia részvételével egy nagyobb szabásu bankett követte, a felköszöntők sorában többször lett hangoztatva, hogy iparkodni fognak a kedves szerb szomszédok a kölcsönt visszaadni.

Achilles.

A Magyar Paedagogia a játékdélutánok életbe-
léptetéséről irván a következő megjegyzést fűzi a torna-
tanárok díjazásához: Ez utóbbi intézkedés, bármilyen
természetes, mégis megérdemli, hogy különösen kiemel-
essék, mint kedvező fordulat az intézők fölfogásában.

Természetes, mert állandó kötelezettséggel, munkával és felelősséggel járó foglalkozást vagy javadalmazni kell, vagy pedig le kell mondani arról, hogy a kötelezettség, a felelősség, a munka megkövetelhető legyen s akkor sárba esett az egész terv; kedvező a fordulat, mert az ilyen ingyen munkát, a mit még Chinában sem ismernek, eddig nagyon sűrűn megkivánták a magyar tanítóktól. Valamelyik nemzetgazdának, a kinek bőven jut a kényelmes tervek kovácsolására, eszébe jut valami, a mit meg lehetne csinálni. Ki csinálja meg? Ki más mint a tanító! Tőle várja a haza, hogy megtanítsa a népet méhészkedni, selyembogarat tenyészteni, kosarat kötni, pióczát fogdosni, stb. A jutalmat érte megadja először: a kellemes nemzetgazdászati öntudat, másodsor: maga a foglalkozás, mert hiszen annak a révén a tanítónak is lesz méze, selyme, kosara és pióczája. Sőt van a magyar államnak egy egész intézménye, mely teljesen az ingyen munka nemes elvére van építve; ez a képezdei tanárképzés, tehát nem is valamely kis jelentőségű ügy. Az ezt végző tanfolyamon működő tanárok 12 év óta semmi díjazásban nem részesültek, s a mikor a jelen iskolai év elején a kormány ezt a tanfolyamot újra szervezte, az új szervezet is megtartotta az ingyen munka előkelő elvét. Meg kell azonban vallani, hogy a kormány ép olyan kevéssé törődik ezen tanfolyam munkájának eredményével, mint a milyen kevéssé díjazza azt. S az épen az ingyen munka karaktere, hogy sem az, a ki követeli, sem az, a kitől követelik, nem veszi komolyan. A játékdélutánok vezetőinek díjazása arra vall, hogy a játék meghonosításának tervét komolyan veszik.

A körmöczbányai áll. reálskola, mint a Faith Mátvás igazgató által szerkesztett értesítőből kitünik, a mult évben több tanulságos és edző tanulmányi kirándulást rendezett, a kirándulásokról az értesítő bőségesen beszámol. Becsessé teszi az értesítőt Pereti (Maurer) Mihály értekezése Csokonai „A lélek halhatatlansága“ című költeményéről.

Magyar Turista-Egyesület budapesti osztályának kirándulásai. *Augusztus 18—23-áig.* A Magas Tátrába. E kirándulást olyképp tervezzük, hogy abban gyakorlottabb s kevésbbé gyakorlott turisták egyaránt résztvehessenek E célból minden napra párhuzamos kirándulásokat rendezünk, a gyakorlottabb hegymászókat az alábbi programban I-el, a kevésbbé gyakorlottakat II-vel jelezve s lehetőleg figyelemmel arra, hogy a társaság egységének megóvása végett a két irányban kiránduló társaság minden nap találkozzék, fentartva a jogot arra, hogy időjárás vagy egyéb előre nem látható akadályok esetén az egyes kirándulások irányát a körülményekhez képest megváltoztassuk. Indulás augusztus 17-én a M. Á. V. keleti pu.-ból esti 10 óra 40 p.-kor Poprád-Felkán át Szepes-Bélára, érkezés augusztus 18-án reggeli 8 óra 50 p.-kor, innen gyalog vagy kocsin Barlangligetre. Elszállásolás, a cseppkőbarlang megtekintése, séták stb. Meghálás. — *Augusztus 19-én:* I. Barlangliget, Fehértavi csúcs, Zöldtó. II. Barlangliget, Zöldtó, Matlárháza, Tátra-Lomnicz. — *Augusztus 20-án* (a Téry-menedékház felavatásának évfordulóján). I. Zöldtó, Téry-korhos, Öttó. II. Tátra-Lomnicz, Tarpataki vízesések, Öttó, Tarpatak-Füred. — *Augusztus 21-én.* I. Öttó, Vöröstorony, Nagy-Tarpataki völgy, Tátrafüred, Tátraszéplak. II. Tarpatak-Füred, Tátrafüredek, Tátra-széplak. — *Augusztus 22-én.* I—II. Tátraszéplak, Felső-Hági, Oszterva, Poprádi tó, Csorbai tó. — *Augusztus 23-án.* I. Csorbai-tó, Kriván, Csorbai-tó. II. Csorbai-tó, Fátyol-vízesés, Mliniczavölgy tavai a Döller tóig, Csorbai-tó. Ezzel a hivatalos kirándulás véget ér. Hozzávetőleges költség 100 korona. Je-

lentkezési határidő augusztus 10 ike. Vezető: Déry József. *Augusztus 19-én.* Pilis-Csaba, Csév, Klastrom-pusztá, Huta-Szent-Lélek, Ráró, Hirsch-órom, Wlassicsvölgy, Pilis-Maróth, Dömös. Indulás a M. Á. V. ny. pu.-ból reggeli 6 óra 45 p.-kor. (Buda-Császárfürdő kiterőtől 6 óra 14 p.-kor.) Gyaloglás 7 óra. Élelmet kiki magával visz. Vasuti költség 1 kor. 50 fill. Vezető: eisenfelsi Schmidt Ferencz.

Augusztus 20-án. Bia-Torbágy, Iharos, Szarvashegy, Bia-Torbágy. Indulás a M. Á. V. k. pu.-ból d. u. 2 óra 30 p.-kor. Vasuti költség 1 kor. Vezető: Ivanits Miklós.

Augusztus 26-án. Esztergom (a bazilika, kincstár s a város egyéb nevezetességeinek megtekintése) és a Kovácsi-patak völgye. Indulás a M. Á. V. ny. pu.-ból reggeli 6 óra 15 p.-kor. Vasuti költség 2 kor. (Menettérti jegy Esztergom-csavargózós állomásra). Vezető: Armbruster J. Károly. Délutáni csatlakozás a Kovácsi-patak völgyében. Indulás a M. Á. V. ny. pu.-ból d. u. 2 óra 15 p.-kor „Esztergom-csavargózós“ megállóhelyre. Felmenet a Duna felett kiemelkedő és szép kilátást nyújtó Skala vrch nevű hegyre. Gyaloglás 2 óra. Vasuti költség 2 kor. (Menettérti jegy). Vezető: Benkó Mihály.

Szeptember 2-án. Dömös, Körtvélyes-pusztá, Hegedüsbércz, Dobogókő, Zsiványbarlang, Pilis-Szántó, Pilis-Csaba. Indulás a M. Á. V. ny. pu.-ból reggeli 6 óra 15 p.-kor. Gyaloglás 6 1/2 óra. Élelmet kiki magával visz. Vasuti költség 1 kor. 50 fill. Vezető: Stettner Berta urhölgy.

Szeptember 8—9-én. A Balaton vidékére. Indulás szept. 7-én a M. Á. V. keleti pu.-ból d. u. 12 óra 25 p.-kor vagy a déli vasut pu.-ból 1 óra 30 p.-kor Keszthelyre; érkezés d. u. 7 óra 30 p.-kor; séta a városban, elszállásolás, vacsora. A kik ekkor nem jöhetnek, este 7 óra 35 p.-kor vagy 8 óra 30 p.-kor is indulhatnak, mikor is éjjeli 12-kor illetve 3 óra 25 p.-kor érkeznek Keszthelyre. — *Szeptember 8-án* (Kisasszonynapján) reggeli után indulás 6 órakor kocsin Hévízre, a fürdő megtekintése után visszatérés Keszthelyre, onnan a Pethő-hegyen át Balaton-Edericsre (villásreggeli); Szigliget romjainak megtekintése után Tördemiczen át a Badacsonyra, leereszkedés Badacsony-Tomajra, ebéd; délután séta Rév-Fülöpre, vacsora elszállásolás, meghálás. Gyaloglás 8 óra. — *Szeptember 9-én* (vasárnap) reggeli után 6 órakor indulás kocsin Aszófőre. Innen gyalog Tihanyba (1 1/2 óra) a kolostor nevezetességeinek megtekintése után csolnakon Balaton-Füredre, séta a fürdőben, ebéd; délután hajón Siófokra s az esti vonattal vissza Budapestre. Jelentkezési határidő szeptember 4 ike este 8 óra. Összes költség hozzávetőleg 40 korona, melyből a jelentkezéskor a közös költség fedezésére 10 korona lefizetendő. A kik nem jelentkeznek, elszállásolásra, kocsira, csolnakra stb. nem számíthatnak. Vezető: Zsembery Gyula.

Szeptember 8-án. Hűvösvölgy, Remere-Mária, Hidegkút, Solymár. Találkozás a közúti vaspálya hűvösvölgyi végállomásánál d. u. 3 órakor. Gyaloglás 2 1/2 óra. Vezető: Lappert Antal.

Szeptember 9-én. Pilis-Csaba, Pilis-Szántó, Pilis, Két bükkfa nyerge, Dobogókő, Csikóvár, Pomáz. Indulás a M. Á. V. ny. pu.-ból reggeli 6 óra 45 p.-kor (Buda-Császárfürdő kiterőtől 6 óra 14 p.-kor). Gyaloglás 9 óra. (Csak kitaró gyalogosoknak ajánlható). Élelmet kiki visz. Vasuti költség 86 fillér. Vezető: Berczelly Harry.

M. Kir. Mezőgazdasági Múzeum. Budapestre utazó olvasóink figyelmét felhívjuk a m. kir. mezőgazdasági múzeumra, melynek gyűjteményeit nemcsak a mezőgazdák, hanem mindazok haszonnal és tanulsággal tekintetik meg, a kik a mezőgazdaság vagy valamelyik ágát

íránt érdeklődéssel viseltetnek. E múzeumban hasznos és kártevő állatok gyűjteménye, növénytermelési, kertészeti, gyümölcsészeti, szőlőszeti, állattenyésztési, baromfi-tenyésztési, méhészeti, selyemtermelési tárgyak, gép- és eszköz-modellek, talaj- és műtrágya-minták, emléktárgyak, épület-modellek, statisztikai kimutatások stb. láthatók. A múzeum, mely a VII. ker. Kerepesi-út 72. számú házban van elhelyezve, a hétfői és ünnepeket követő napok kivételével naponkint d. e. 9 órától d. u. 1 óráig van nyitva és látogatása ingyenes.

A lóversenyeket látogató közönség figyelmébe ajánlatik, hogy a versenytéri belépti-jegyeket — a jegypénztáraknál való nagy tolongás elkerülése s tehát saját kényelme érdekében — a versenyprogrammokon megjelölt dohánytözsdékben a versenynapok délelőttjén előre váltsa meg. Szintugy saját érdekében áll a közönségnek, hogy a belépti-jegyeket láthatóan viselje, hogy az ellenőrség felszólításait mellőzhesse.

Gyalogverseny Budapesttől—Párisig. A közoktatásügyi kormány 600 korona díjat tűzött ki annak a középiskolai tanulónak, a ki Budapestről gyalog legelsőnek érkezik Párisba a kiállításra. A versenyre hat tanuló jelentkezett, kiket két csoportra osztva az egyiket Bécs, a másikat Fiume felé útnak bocsátottak. A fiumei csoport három tagja (16—17 éves budapesti főreálisokai tanulók) már Nagy Kanizsára érkezett. Utrányuk: Fiume—Milano—Dijou—Páris s az egész 40 nap alatt szándékoznak megtenni. Budapestről 5 napig jöttek Kanizsáig, van még 35 napjuk a hátralevő nagy út megtételére. Fejenkint minden napra 1 korona költséget kapnak és ebből kell magukat fentartaniok egész Párisig, a hol jelentkezniök kell a magyar kiállítási bizottságnál. »B. N.«

Vivók körében

sensatiót kelt a gumbiból készült, szabadalmazott

„Damascenus“
kardmarkolat,

mely rugalmasságánál fogva nem nyomja a kezét, elhárítja a kard csúszását, megóvja a keztyüt a kopástól.

A cs. és kir. hadügyminiszterium 1522/1896. sz. rendeletével tanítási célokra ajánlotta.

Bármely kardra könnyen ráerősíthető!

Legtöbb államban szabadalmazva!!

Viszontelárusítók kerestetnek.

Magyar ruggyantagár részvénytársaság
BUDAPEST.